

25. november 2019

Landbruks- og matdepartementet

Innspill til strategi for urbant landbruk

Vi er veldig positive til at det skal utarbeides en strategi for urbant landbruk og håper strategien vil gripe muligheten til å skape mer naturmangfoldige byer.

En strategi for urbant landbruk må ha som et av sine hovedmål å øke naturmangfoldet i byene. Fordi naturmangfold er mer enn søte dyr og vakre blomster, det er selve livsgrunnlaget vårt. Mennesker har bosatt seg og bygget byer der tilgangen til naturressurser var best og disse områdene var av de samme grunnene svært artsrike. Urbanisering har gjort at det står dårlig til med mange av artene og grønnere byer med mer urbant landbruk vil kunne være viktig for artenes overlevelse.

Naturmangfold som en del av urbant landbruk er en vinn-vinn-situasjon. Ved å ta vare på mikrolivet i jorda får vi en sunn jord med lite sykdommer. Ved å ta vare på de pollinerende insektene får vi bedre avlinger av frukt, bær og alle de andre matvekstene som er avhengige av insektpollinering. Ved å ta vare på rovinsektene holder vi bestandene av skadedyr nede uten bruk av sprøytemidler.

Deler av det norske landbruket blir stadig mer intensivt og høyproduktivt. Dette er utfordrende for artene som er tilknyttet det tradisjonelt skjøttede jordbrukslandskapet, eller det vi kaller kulturlandskapet. Nesten en fjerdedel av de norske rødlisteartene bor i dette landskapet. Det urbane landbruket dyrkes ofte på små arealer og kan være mer arbeidsintensivt enn kommersielt jordbruk. Det gir helt andre muligheter for en drift som spiller på lag med naturen, med for eksempel samplanting av grønnsaker på åkeren eller slått med ljå eller lette slåmaskiner.

Forskning viser at små dyrkningsarealer i byen kan være 15 ganger mer produktive enn kommersielt dyrkede arealer.

Regjeringens vektlegging av bærekraftige kretsløp og resirkulering i omtalen av strategien må videreføres i strategiens innhold.

Det urbane landbruket kan skape bærekraftige kretsløp basert på lokalt ressursgrunnlag. Organisk avfall som fortsatt i stor grad er et problem kan bli en ressurs. Det handler om resirkulering av næringsstoffer og vann, bedre håndtering av regnvann og mer effektiv energiutnyttelse. Slik kan det urbane landbruket bidra til å utvikle fremtidens smarte og bærekraftige byer.¹

Overvannshåndtering blir viktig i urbane områder i et endret klima. Urbant landbruk kan bidra til fordrøyning av vann, og kan redusere risikoen for flom ved kraftige regnskyll.

Følgende elementer er det viktig å ha med i strategien:

- Tydelige målsetninger og indikatorer for å kunne etterprøve måloppnåelse, se for eksempel til Bergens strategi for urbant landbruk.
- Relevante fagmiljøer må involveres i utarbeidingen for å sikre at den nyeste kunnskapen og erfaringene kommer strategien til gode.
- De ulike lokale initiativene i hver by bør sees i sammenheng. Det bør vurderes hvordan hvert lokale initiativ kan være en del av et landskap med grønne korridorer og «stepping stones» for artene mellom større grøntarealer.
- Hver by har sitt arts mangfold. Personer eller fagmiljøer med kunnskap om artene som lever i området må delta i utforming av tiltak.
- Ved planting av grønne tak, blomsterenger og andre blomsterrike arealer må det stilles krav om bruk av stedegne frø, som man for eksempel har gjort på Vega scene i Oslo.
- I Norge har vi en tambie og 207 humler og andre villbier. Honningbia er et flott husdyr som lager deilig honning, men utplassering av bikuber er *ikke* et miljøtiltak. I områder og perioder med lite blomster kan honningbia utkonkurrere villbiene. Man bør derfor være forsiktig med utsetting av bikuber og det bør etableres bikubefrie soner.
- For å legge til rette for insekter må hele livsløpet til artene ivaretas. Det betyr tilgang til mat gjennom hele sesongen, og tilgang til bolplasser og overvintringsplasser.
- Etablering av landbruksarealer i bynære strøk må ikke gjøre at man dyrker opp naturområder. Det må heller dyrkes på tak og på arealer som allerede er ødelagt. Det er også viktig at artsrike områder som har vært beitet eller slått beholdes og ikke dyrkes opp for matproduksjon.
- Strategien må kreve at fremmede arter som ifølge Artsdatabanken kan utgjøre økologisk risiko ikke brukes, heller ikke i blomsterfrøblandinger.
- Dyr på beite kan være et fantastisk element i landskapet i urbane områder. Men for at beitedyra skal ha det godt og bidra til å bevare naturmangfoldet må det stilles krav om riktig type beitedyr, riktig beitetrykk og god dyrevelferd.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/strategi-for-urbant-landbruk/id2667619/>

- Det urbane landbruket må være torvfritt. Torv er en klimaversting som bidrar til høye utslipp av klimagasser og ødelegger leveområdene til myras arter.
- Kompostering av organisk avfall bør trekkes frem som en ressursmulighet og et miljøvennlig alternativ til torv.
- De blågrønne strukturene er viktige for artene våre, har høy verdi for rekreasjon og kan bidra til å rense vann og dempe flom. Ved å ta vare på kantsonene langs vassdrag og rundt åkre kan avrenning forhindres.

Vennlig hilsen

Christian Steel

Generalsekretær i Sabima

Maren Esmark

Generalsekretær i Naturvernforbundet